

²⁵ The Trusteeship Agreement for the Territory of the Cameroons under British Administration of December, 13, 1946. / [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://www.postwatchmagazine.com/2007/07/document-the-tr.html>.

²⁶ Шуришалов В. М. Режим міжнародної опіки / В. М. Шуришалов. – М.: Госюриздат, 1951. – 191 с. – С. 38.

²⁷ Резолюція Генеральної Ассамблеї ООН № 2165 (21) от 05.12.1966. / [Електронний ресурс]. Офіційний веб-сайт ООН. Режим доступу – [http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=A/RES/2165\(XXI\)&Lang=R](http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=A/RES/2165(XXI)&Lang=R).

²⁸ Резолюція Генеральної Ассамблеї ООН № 2344 (22) от 19.12.1967. / [Електронний ресурс]. Офіційний веб-сайт ООН. Режим доступу -<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/239/07/IMG/NR023907.pdf?OpenElement>.

²⁹ Крюков Н. Правовое регулирование размещения российских военных баз за рубежом // Н. Крюков / Военно-юридический журнал. – № 7. – 2008. – С. 17.

Резюме

У статті розкрито основні етапи та особливості становлення та розвитку міжнародно-правового регулювання відносин, пов'язаних із створенням, функціонуванням та ліквідацією іноземних військових баз. Проаналізовано практику міждержавних відносин в цій сфері та її основні характеристики в різні історичні періоди. Розкрито діяльність ООН щодо регулювання відносин з приводу іноземних військових баз.

Ключові слова: іноземні військові бази, міжнародно-правове регулювання, міжнародний договір, ООН.

Резюме

В статье раскрываются основные этапы и особенности становления и развития международно-правового регулирования отношений, связанных с созданием, функционированием и ликвидацией иностранных военных баз. Анализируется практика межгосударственных отношений в этой сфере и ее основные характеристики в разные исторические периоды. Раскрывается деятельность ООН по регулированию отношений по поводу иностранных военных баз.

Ключевые слова: иностранные военные базы, международно-правовое регулирование, международный договор, ООН.

Summary

The article is devoted to the main stages and features of origin and development of the international regulation of relations concerning creation, development and liquidation of the foreign military bases. The international practice in this sphere and its main features in different historical stages is analyzed. The UN's activities concerning regulation of the relations concerning foreign military bases is overviewed.

Key words: foreign military bases, international legal regulation, international treaty, United Nations

Отримано 15.02.2012

Ю. М. ГУЛЕНКО

Юрій Миколайович Гуленко, здобувач Київського університету права НАН України

СУТНІСТЬ ЯВИЩА ТА РОЗВИТОК ТЕРОРИЗМУ В НОВИХ УМОВАХ

Бурхливі суспільні процеси третього тисячоліття переконливо свідчать, що традиційна наукова теоретична думка шукає відповіді на важливі суспільні питання, щоб дати оцінку їх сутності, особливо це стосується нового поняття глобалізації. Перед дослідниками постали проблеми вироблення чіткої наукової теорії пояснення та обґрунтування сучасних різких змін у світовому співтоваристві, зокрема наявність тероризму на тлі розвитку демократичних змін у всьому світу.

Більше того, вже ні в кого не викликає сумніву, що представники наукової спільноти різних країн мають кардинально відмінні підходи щодо аналізу й оцінки одних і тих самих подій стосовно явища тероризму. У статті автор привертає увагу до поняття «тероризм», у світлі його розвитку в період глобалізації.

Як зазначають дослідники (В. Антипенко, О. Бардін, О. Бодрук, А. Веселовський, Я. Дашкевич, І. Дем'янчук) нині превалюють дві точки зору стосовно підходів вивчення вищевказаних явищ. Перша позиція базується на тому, що тероризм потрібно вивчати як цілісний феномен і той, що використовує середовище з його ознаками та процесами, що у цьому середовищі існують, як приклад, демократичні суспільства, глобалізація економічних, комунікативних процесів на планеті. Друга точка зору, або напрям, наголошує на необхідності вивчати саме розмаїття терористичних рухів, їхні завдання, ідеологію та мотиви¹. Фахівці цього напрямку відстоюють позицію, що між терористами відсутнє єдине підґрунтя та основа, і недоречно вивчати окремо таке явище як «тероризм», що зароджується в основах боротьби з немирними сторонами.

Значному поштовху у розробці та поглибленому вивченні різних напрямів явища тероризму сприяли його чисельні прояви у другій половині ХХ ст., що являли собою за напрямом радикально-агресивно настроєну форму сепаратизму. Стосовно ситуації навколо поняття міжнародного тероризму також нема єдиного

підходу. Дедалі більше сучасних дослідників обстоюють тезу про потребу пошуку не універсального («опісового») визначення міжнародного тероризму, а відокремлення певних його складових. На такому підході наполягає й один із засновників російської школи терології С. Ефіров. Він виходить з тієї тези, що міжнародний тероризм, як до речі й корупція, не є складом злочину, бо це соціальне і політичне явище, що виявляє себе у конкретних протиправних деліктах (захоплення заручників, угони літаків, вибухи тощо), норми відповідальності за здійснення яких встановлено в національному законодавстві та чинному міжнародному праві.

Стрімкий розвиток суспільства призвів до різких змін суспільного ладу, змінив світ і нині використовують термін «глобалізація». Саме з початком глобалізації пов'язано новий етап у дослідженні тероризму, який отримав нову форму прояву, що асоціюється з подіями 11 вересня 2001 р. Значення загрози тероризму для всієї цивілізованої спільноти стало очевидним². Це спонукало вчених провести дослідження умов, що спричиняють розвиток терористичних проявів, у результаті чого вони дійшли висновку, що демократія і тероризм є взаємопов'язаними. Наприклад, країни з найбільш розвинутою демократією стали найбільш незахищеними перед вчиненням терористичних актів. Найвні підходи не розв'язують основної проблеми – розробка, виявлення та впровадження ефективних засобів протидії тероризму.

Міжнародна спільнота намагається протистояти явищу тероризму, керуючись власними принципами ліберальної політики. Великі зусилля для протидії тероризму було зроблено Радою Європи. 16 травня 1973 р. Консультативна асамблея Ради Європи у своїй рекомендації № 703 засудила «акти міжнародного тероризму», які «незалежно від причин, що спричинили їх, повинні тягнути за собою застосування кримінальних санкцій, оскільки є тяжкими злочинами, що виражаються у вбивствах чи викраденнях ні в чому не винних людей, або ставлять під загрозу їхнє життя». Не останню роль відіграє Генеральна Асамблея ООН, яка ухвалила резолюцію про можливість дій країни, що потерпає від тероризму, на самооборону³.

Утім своє пояснення розвитку тероризму та насильницьких конфліктів дає сам підхід демократії до суспільних явищ, яка створює та пропагує рівність та свободу всіх націй, поглядів та напрямів, фактичне забезпечення яких і провокує агресію. На думку О. Нарочницької, тероризм є тим типом насильства, який формується та швидко розвивається в умовах демократії⁴. Проте ми вважаємо, що така точка зору є хибною, оскільки тероризм відомий людству вже дуже давно, має великий та кривавий стаж.

Проблеми вивчення та дослідження явища тероризму дедалі частіше підводять до думки щодо створення такої автономної науки як терологія з її власними напрямками та методами. Необхідно виробити загальні теоретичні підходи до вивчення, визначити ефективний понятійний апарат, сформувати чіткі критерії дослідження та аналізу. Постає необхідність в опрацюванні всього наявного масиву літератури, досвіду, аналізу статистичних даних та інших видів аналізу залежно від контексту дослідження. 16 травня 2005 р. на Зустрічі голів держав та урядів Ради Європи, яка відбулась у Варшаві, було прийнято Конвенцію Ради Європи про попередження тероризму, розроблену Комітетом експертів по боротьбі з тероризмом. Конвенція містить положення, спрямовані на розширення кола осіб, які підлягають кримінальному переслідуванню за вчинення дій, що сприяють здійсненню актів тероризму. Друга угода, яка була прийнята 16 травня 2005 р. і має відношення до створення ефективного антитерористичного режиму, є Конвенція про відмивання, виявлення, вилучення і конфіскацію доходів від злочинної діяльності та про фінансування тероризму. Ця Конвенція – перша міжнародна угода, яка стосується одночасно проблем протидії відмиванню злочинних доходів і боротьби з фінансуванням тероризму.

Слід зауважити, що в будь-якому суспільстві, серед політичних, громадських течій, існують радикальні, нерідко екстремістські сили. І коли теракти скоюються в найбільш розвинутих демократичних країнах, то в цьому виявляється саме недоопрацювання демократії у виявленні та погодженні політичних, етнічних та соціальних проблем. Але боротьба з тероризмом завжди була і залишається одним із найвищих пріоритетів Європейського союзу і його держав-членів. Серед документів, спрямованих на підвищення ефективності протидії тероризму, можуть бути названі такі: Рішення Ради Європейського Союзу від 3 грудня 1998 р. «Про надання Європолу повноважень розглядати справи стосовно злочинів, які вчинені або можуть бути вчинені в рамках терористичної діяльності, що посягають на життя, здоров'я, свободу людей, а також на майно». Слід згадати також про рішення Ради від 15 жовтня 1996 р. «Про створення і ведення з метою полегшити антитерористичну співпрацю між державами – членами Європейського Союзу реєстру даних стосовно особливих професійних навичок, спеціальних знань і спеціалізованої експертної інформації у сфері боротьби з тероризмом».

Не слід занадто утопічно вважати, що у країнах, де населення задоволене діяльністю держави, терористи не можуть розраховувати на підтримку. Таке міркування вже не раз спростовувала сучасна статистика з вчинення терористичних проявів. Серед існуючих викликів потрібно дуже особливу увагу зосередити на політичних традиціях регіонів, на вивченні радикалізації різних форм політичного вираження тощо. Саме реалізація геополітичної концепції призвела до військово-політичного втручання до регіону Центральної Азії⁵.

Європейський досвід є найприйнятнішим для України, а тому вітчизняному законодавцю слід привести Закон України «про боротьбу з тероризмом» у відповідність до Загальної позиції Ради Європи «Про боротьбу з тероризмом» від 27 грудня 2001 р. Цей правовий акт, покликаний зафіксувати програму дій Європейського Союзу в сфері боротьби з терористичною діяльністю та її суб'єктами в масштабах всієї Європи і на міжнародній арені в цілому. Для розвинення положень цього документа 13 червня 2002 р. Радою було

прийнято Рамкове рішення про боротьбу з тероризмом (2002/475/JAI), до якого включені важливі матеріально-правові положення.

Російські дослідники намагаються розвивати та тлумачити розвиток тероризму у руслі політики своєї держави. Так, політолог М. В. Ільїн пропонує виходити з теорії, що міжнародний тероризм є своєрідним інструментом глобального сучасного розвитку⁶. Він розвиває свою думку щодо необхідності пояснення міжнародного тероризму за допомогою інструменту політології, конфліктології, нового аналізу сучасних міжнародних відносин. Російський вчений О. В. Назарчук наголошує на невідповідності сучасної форми світового порядку існуючим реаліям постіндустріального суспільства. Це спонукає до певного переосмислення ролі та функції держави. Нинішній світ це сукупна цілісність економіки, політики та культури. Але така цілісність не здатна адекватно протистояти новим глобальним реаліям. Таким чином, міжнародне співтовариство потребує і глобальної політики, яка забезпечить адекватне вирішення та тлумачення нових проблем. Російський дослідник С. Маркедонов привертає увагу до певного парадоксу поняття «тероризм», яке так і не набуло свого завершеного формування та корегувалось під впливом історичних та глобалізаційних процесів⁷.

Незважаючи на велику кількість наукових праць, прийнятих законодавчих актів, підписаних конвенцій деякі деталі цього явища залишаються поза увагою. Усвідомлення такого факту є наслідком неспроможності його вивчення способами та методами традиційної консервативної науки. Серед дослідників, які вивчають явище тероризму, все-таки існують спільні точки дотику. В першу чергу, це та обставина, що тероризм розглядається як акт політично мотиваційного насильства. Зважаючи на вищевказане, боротьба з тероризмом має бути політично обумовлена та обґрунтована.

Застарілість наявних методик у вирішенні сучасних політичних та міжконфесійних конфліктів виявляється у їх нездатності зробити це, більше того, наслідки їх застосування негативно обертаються для урядів цих країн. Досліджуючи новітні підходи до вивчення та розроблення ефективних механізмів боротьби з тероризмом, можна зазначити, що найбільш розвинені країни вагому роль покладаються на боротьбу з його фінансуванням. 9 грудня 1999 р. Генеральною Асамблеєю було прийнято Міжнародну конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму, яка набрала чинності в 2002 р. Ця конвенція посіла центральне місце в універсальній системі протидії тероризму і відіграла провідну роль у формуванні міжнародного антитерористичного фінансового режиму. Конвенція про боротьбу з фінансуванням міжнародного тероризму мала і продовжує мати великий вплив на внутрішньодержавні фінансові системи протидії тероризму.

На фоні позитивних зрушень помітним є зростання кількості недержавних дослідних центрів, які поширюють через ЗМІ власні дослідження явища тероризму. Президент одного з провідних американських центрів без жодних зауважень наголосив, що головним завданням його колективу є теоретичне та концептуальне забезпечення політики держави. Більшість таких дослідників займаються виявленням нових та потенційних проблем, але мають головним орієнтиром політичний курс держави. Щодо українських реалій, то дослідник С. Шергін вказує на певні позитивні зрушення⁸. Вітчизняна міжнародна наука за невеликий період збагатилась низкою праць інформаційно-аналітичного змісту. Незважаючи на певні розбіжності серед українських дослідників, помітно переважають послідовники ліберально-демократичної орієнтації.

Продовжуючи розпочате дослідження маємо змогу помітити, що багато вчених ототожнено використовують такі поняття як терор, тероризм і антитероризм. Відмінність цих понять зумовлено законами логіки, згідно з якими ці поняття слід вживати у форматі «виклик – відповідь». Це пояснює, чому серед всебічного вивчення проблеми тероризму й досі точаться запеклі суперечки з приводу визначення сутності цього явища. Немає одностайної термінологічної позиції ні у юристів, ні у політологів. На нашу думку, проблема зводиться до потреби в об'єктивному з'ясуванні справжньої ролі тероризму в глобалізаційних процесах. Отже, лише із закінченням справжнього осмислення явища тероризму можна говорити про віддалену перспективу вироблення ефективної теорії його інтерпретування, а вже після – обрання ефективних механізмів його протистояння.

Отже тероризм – це зовсім не якість феноменально ірраціональне явище, як його сприймають звичайні люди, а цілком самостійний чинник, що властивий загальним суспільним процесам. Опираючись на таке твердження, відтак можна цілком логічно перейти до дослідження та пошуку дієвих механізмів й запобігання йому⁹. Необхідно виокремити середовище розвитку тероризму, а також сформуувати адекватну відповідь зухвалим терористичним викликам. Превалюючий сучасний простий підхід до цього явища зумовлює звичайні неконструктивні методи його протистояння, що зводяться до контртерору, який лише провокує на подальші насильницькі дії. Тобто, усвідомлення справжньої сутності тероризму як специфічного чинника суспільно-політичних процесів дає можливість дати змістовні відповіді.

Слід визнати, що сучасні методологічні засади не повною мірою здатні проаналізувати таке складне явище як тероризм, яке набуло надзвичайного резонансу та актуальності. Потрібно переходити від тактики спрощеного деструктивного трактування до теорії концептуального підходу вивчення тероризму як суспільного феномена. Потрібно зрозуміти, що фізичне знищення відомих терористів, засобів їх фінансування та постачання не призведе до викорінення тероризму, взагалі така боротьба є наслідком тероризму і аж ніяк не запобігання йому. Слід визнати, що проблема міжнародного тероризму має розглядатись як частина невід'ємного, органічно поєданого цивілізаційного розвитку людства. Універсальні антитерористичні конвенції заклали міцні нормативні основи координації протидії тероризму і гармонізації національного законодавства у цій сфері. Однак досі багато держав залишаються за рамками конвенцій. Крім того, далеко не

всі країни, які ратифікують конвенції, запроваджують належні заходи для забезпечення їх виконання. Головним у законодавчому підході має бути сприйняття тероризму в значно ширшому форматі, зокрема в розрізі політичного, соціального культурного, релігійного чиннику суспільного розвитку.

Значні та стрімкі прояви тероризму примусили вчених застосувати всі наявні методи дослідження при гносеологічному дослідженні цього явища. Цивілізоване суспільство потребує відповідних засобів ефективної боротьби з ним. При застосуванні понятійного та концептуального апарату гостро відчувається нестача вірогідної науково-теоретичної ідентифікації цього явища¹⁰. Як наслідок, вчені констатують термінологічні розбіжності в застосуванні основних понять, відсутність єдиної типології та соціального підходу до адекватної оцінки. При такому хаосі неможливо знайти механізми не лише для боротьби, а й запобігання йому.

У вітчизняному науковому полі частіше з'являються спроби всеосяжного вивчення та пояснення значення й поняття тероризму на монографічному та дисертаційному рівнях (В. Антипенко, О. Бодрук, І. Дем'янчук, В. Ємельянов та ін.).

Відомий аналітик В. Лакер наголошує на тому, що тероризм, маючи давню історію, знову нагадав про себе як фатальне явище суспільного розвитку¹¹. Проте, якщо донедавна теракти мали локальний характер, завдаючи лиха невеликій групі людей, то в наш час у руках терористів опинились знаряддя страшної сили. Всі спроби завадити використанню зброї, яка спричинює руйнування у величезному просторі, запрограмовані на невдачу, адже людина кожен день вдосконалює зброю, яка її потім убиває. Таким чином, логічним є узагальнення, що тероризм, без сумніву, пройшов складну історичну еволюцію як невід'ємна, постійно змінна складова суспільного розвитку.

Підсумовуючи, слід зробити висновок, що розмаїття думок та підходів до визначення поняття «тероризм» та детермінантів, що породжують цей злочин, змушує науковців у всьому світі дедалі більше звертати увагу на той факт, що на завершення дискусії має бути, попри розбіжності та суперечності, створено єдину конвенцію, яка об'єднає раніше існуючі міжнародні нормативні акти та доктринальні підходи дослідників. Відповідні міжнародні документи втрачають зміст без забезпечення загального до них приєднання та їх повної реалізації.

¹ *Мартинюк А. Ю.* Виклик з боку терористів // Політика і час. – № 10. – 2001. – С. 25.

² *Антипенко В. Ф.* Антитеррористическая система государства. – К.: ГП «Информационно-аналитическое агентство», 2009. – С. 227.

³ Європейська конвенція про припинення тероризму від 27.01.1977 р. – Ст. 2 та Ст. 4.

⁴ *Нарочницкая Е. Я.* Этнонациональные конфликты и их разрешение. – М., 2000. – С. 117.

⁵ *Хесс М.* Центральная Азия: возвращение к идеям Маккиндера? // Т. III, М. – 2004. – С. 47.

⁶ *Ильин М. В.* Субъекты миропорядка XXI века. Сб. материалов под ред. А. Журавского, К. Костюка. – М. 2003. – С. 90.

⁷ *Маркедонов С.* Тероризм // М. ООО «Журнал». – 2005. – № 5. – С. 105.

⁸ *Шергин С. О.* Світова політика і наукова спільнота // Персонал. – № 12. – 2005. – С. 33.

⁹ *Щеглов А. В.* Общество и терроризм: заколдованный круг // Безопасность. – № 7. – 2002. – С. 92.

¹⁰ Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом і екстремізмом від 15.06.2001 р., ст.ст. 1, 2, 4.

¹¹ *Лакер В.* Новый терроризм: фанатизм и оружие массового уничтожения. – М., 2002. – С. 9.

Резюме

У статті розглянуто найважливіші правові аспекти та напрями дослідження актуальної проблеми феномену тероризму в сучасних глобалізаційних стратегіях Заходу, а також США. Дослідження ґрунтується на системному та порівняльному підході до оцінки явища тероризму у форматі глобалізаційного виміру тенденцій розвитку системи міжнародних відносин. Світова спільнота виявилася не готовою для адекватної відповіді на виклики міжнародного тероризму. Стереотипні односторонні підходи до оцінки явища тероризму і антитероризму загалом спричинені їх політизованим висвітленням в науковій думці.

Ключові слова: тероризм, міжнародний тероризм, глобалізаційна стратегія, антитерористична кампанія, національні інтереси, глобалізаційні виклики.

Резюме

В статье рассмотрены важнейшие правовые аспекты и направления исследования актуальной проблемы феномена терроризма в современных стратегиях глобализации Запада, а также США. Исследование основывается на системном и сравнительном подходе к оценке явления терроризма в формате измерения глобализации тенденций развития системы международных отношений. Мировое сообщество оказалось не готовым для адекватного ответа на вызовы международного терроризма. Стереотипные односторонние подходы к оценке явления терроризма и антитерроризма в целом вызваны их политизированным освещением в научной мысли.

Ключевые слова: терроризм, международный терроризм, стратегия глобализации, антитеррористическая кампания, национальные интересы, вызовы глобализации.

Summary

The article discusses the most important legal aspects and areas of study relevant problems of the phenomenon of terrorism in today's globalization strategies of the West and the United States. The study is based on systematic and comparative approach to eval-

uating the phenomenon of terrorism in the form of globalization trends in the measurement system of international relations. World community appeared not ready for an adequately respond to the challenges of international terrorism. Stereotypical unilateral approaches to assessing the phenomenon of terrorism and counterterrorism generally caused by their politicized coverage in scientific thought.

Key words: terrorism, international terrorism, strategy of globalization, counterterrorist campaign, national interests, calls of globalization.

Отримано 24.01.2012

АРИФ ДЖАМІЛЬ ОГЛИ ГУЛІЄВ

Ариф Джаміль огли Гулієв, кандидат наук державного управління, кандидат юридичних наук, професор Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, член Союзу журналістів України, член Міжнародного Союзу журналістів

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА БОРОТЬБА СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА ЗІ ЗЛОЧИНОМ ТЕРОРИЗМУ

У міжнародно-правовому плані вперше визначення поняття терористичної діяльності було дано в Конвенції про попередження і покарання актів тероризму, прийнятій Асамблеєю Ліги Націй 16 листопада 1937 р.¹. Відповідно до цієї Конвенції держави-учасниці взяли на себе зобов'язання утримуватися від будь-яких дій, що мають на меті сприяти терористичній діяльності, спрямованій проти іншої держави, і перешкоджати діям, у яких ця діяльність виражається. Держави-учасниці зобов'язалися також попереджати і припиняти види злочинної діяльності, спрямовані проти держави, та ті, що мають на меті або здатні тероризувати певних осіб, групи осіб:

1. Навмисні дії, спрямовані проти життя, тілесної недоторканності, здоров'я і свободи:
 - глав держав, осіб, що користуються прерогативами держави, їх спадкових або призначених наступників;
 - подружжя поіменних вище осіб;
 - осіб, наділених громадськими функціями або обов'язками, коли зазначену дію було скоєно у зв'язку з функціями чи обов'язками цих осіб.
2. Навмисні дії, що полягають у знищенні або заподіянні шкоди громадському майну або майну, призначеному для громадського користування, що належить іншій державі-учасниці або перебуває в його веденні.
3. Навмисна дія, здатна наразити на небезпеку людські життя шляхом створення загальної небезпеки.
4. Спроба скоїти порушення, передбачені положеннями Конвенції. Злочинним, зокрема, визнавався факт виготовлення, добування, зберігання або постачання зброєю, вибуховими речовинами або шкідливими речовинами з метою виконання у будь-якій країні порушення, переслідуваного в кримінальному порядку.

Таким чином, Міжнародна конвенція Ліги Націй про запобігання і покарання актів тероризму 1937 р. кодифікує важливу сферу регулятивного впливу міжнародного права з боротьби світового співтовариства з міжнародним злочиним тероризму.

Розробка багатоаспектної тематики міжнародного тероризму практикою міжнародного права активізувалася в 70–80-х рр. ХХ ст., коли були підготовлені в цілому 19 міжнародних конвенцій.

Ураховуючи різні види тероризму, регульовані міжнародними договорами щодо боротьби з тероризмом, на наш погляд, доцільно проаналізувати деякі з них з точки зору визначення поняття тероризму. У зв'язку з цим заслуговує на увагу Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом 1997 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р. Ці конвенції не містять визначення поняття «тероризм» і відсилають до міжнародних договорів, що стосуються міжнародного співробітництва в боротьбі з окремими видами тероризму.

Так, зокрема, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму в ст. 2 передбачає, що «будь-яка особа вчиняє злочин, якщо вона будь-якими методами, прямо чи опосередковано, незаконно та умисно надає кошти... з наміром, щоб вони використовувалися... для вчинення: а) будь-якого діяння, що являє собою злочин згідно зі сферою застосування одного з договорів, перелічених у додатку, та визначенням, що міститься в ньому. Злочини, що охоплюються такими переліченими у додатку Конвенції, як Конвенція про злочини та інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден, від 14 вересня 1963 р., Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16 грудня 1970 р., Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації від 23 вересня 1971 р., Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, що користуються міжнародним захистом, у тому числі дипло-